

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਛੰਦ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜਕੀ ਦੀ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਛੰਦ ਲਿਖੇ ਗਏ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਨਾਮ ਸਮਝੀ ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਪਾਸ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਲੱਭਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਤਕ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੁਝ ਛੰਦ ਜੋ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੋਢੀ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਪਾਸੋਂ ਹਾਸਲ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਮੈਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਸੀਸ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਇਹ ਚੰਦ ਛੰਦ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਬਚੇ ਹਨ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇੰਝ ਦੀ ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੈ :

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੁਝ ਛੰਦ ਇੰਝ ਹਨ:

ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਲਿਖਤ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਕਲਮ ਤੋਂ ਨਿਵਾਜੀ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਵਾਰਾ ਲਿਖਤ “ਜਾਪੁ” ਸਾਹਿਬ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਦੇ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕੁਝ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਘੋਰ ਮਨਮਤਿ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ-ਘੜਤ ਦਾਹਵਿਆਂ ਤੇ ਠੱਲ੍ਹ ਲੱਗੇਗੀ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਤੀਰ ਅੱਖਰੀ ਇਜ਼ਾਦ ਲਿਖਤ ਦੀ ਇਹ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੰਥ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਆਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਲਿਖਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਲਿਪੀਅੰਤਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੰਨਗਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਜੋ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ “ਖਾਲਸਾ” ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਾਲੀ ਬੰਦਸ਼ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਕਰ ਕੇ “ਖੁਦ ਖੁਦਾ” ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ “ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਮੌਜ” ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਸਮੇਂ “ਜਾਪੁ” ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਜਾਪੁ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਲਿਪੀਅੰਤਰਣ ਦੀ ਵਿਧੀ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਵੰਨਗੀ ਪੱਖੋਂ ਵੀ “ਸੈਭੰ” ਹੈ ਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਅਕਾਲ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਨਮੁਖ, ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਿਮਿਤ ਹੀ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

“ਜੋ ਮਮ ਸਾਥ ਚਾਹੇ ਕਰ ਬਾਤ। ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਣੇ ਬਿਚਾਰੇ ਸਾਥ॥18॥
ਤੀਸਰ ਰੂਪ ਸਿੱਖ ਹੈਂ ਮੋਰ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੱਤ ਜਹਿ ਨਿਸ ਭੋਰ॥21॥
ਗਿਆਨ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਸੁਣੇ ਸੁਣਾਇ। ‘ਜਪੁ’ ਜੀ ‘ਜਾਪੁ’ ਪੜ੍ਹੇ ਚਿੱਤ ਲਾਏ॥23॥
ਇਨ ਕਰਮਨ ਮੇਂ ਜੋ ਪਰਧਾਨ। ਸੋ ਸਿਖ ਰੂਪ ਮੇਰਾ ਪਹਿਚਾਨ॥26॥
ਗੁਰ ਸਿਖ ਸੁਰਗੁਣ ਰੂਪ ਸੁਜਾਨ। ਪ੍ਰਿਥਮ ਸੇਵ ਗੁਰ ਹਿਤ ਚਿਤ ਕਾਨ॥33॥”

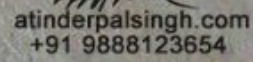
ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇਸੇ ਲਈ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:

“ਤਬ ਸਹਿਜੇ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਜਗਤ ਮੈ ਗੁਰੂ ਜਾਪ ਅਪਾਰਾ॥ ਇਉਂ ਉਪਜੇ ਸਿੰਘ ਭੁਜੰਗੀਏ ਨੀਲ ਅੰਬਰ ਧਾਰਾ॥” ਵਾਰ 41

ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ
ਸ੍ਰੀ “ਜਾਪੁ” ਸਾਹਿਬ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕੁਝ ਛੰਦ

Handwritten musical notation on a piece of aged, stained paper. The notation consists of six horizontal staves, each containing a series of notes and rests, written in a cursive, handwritten style. The paper is heavily stained and discolored, with a prominent blue ink smudge near the top center. The handwriting is dark and fluid, typical of a personal manuscript.

www.atinderpalsingh.com

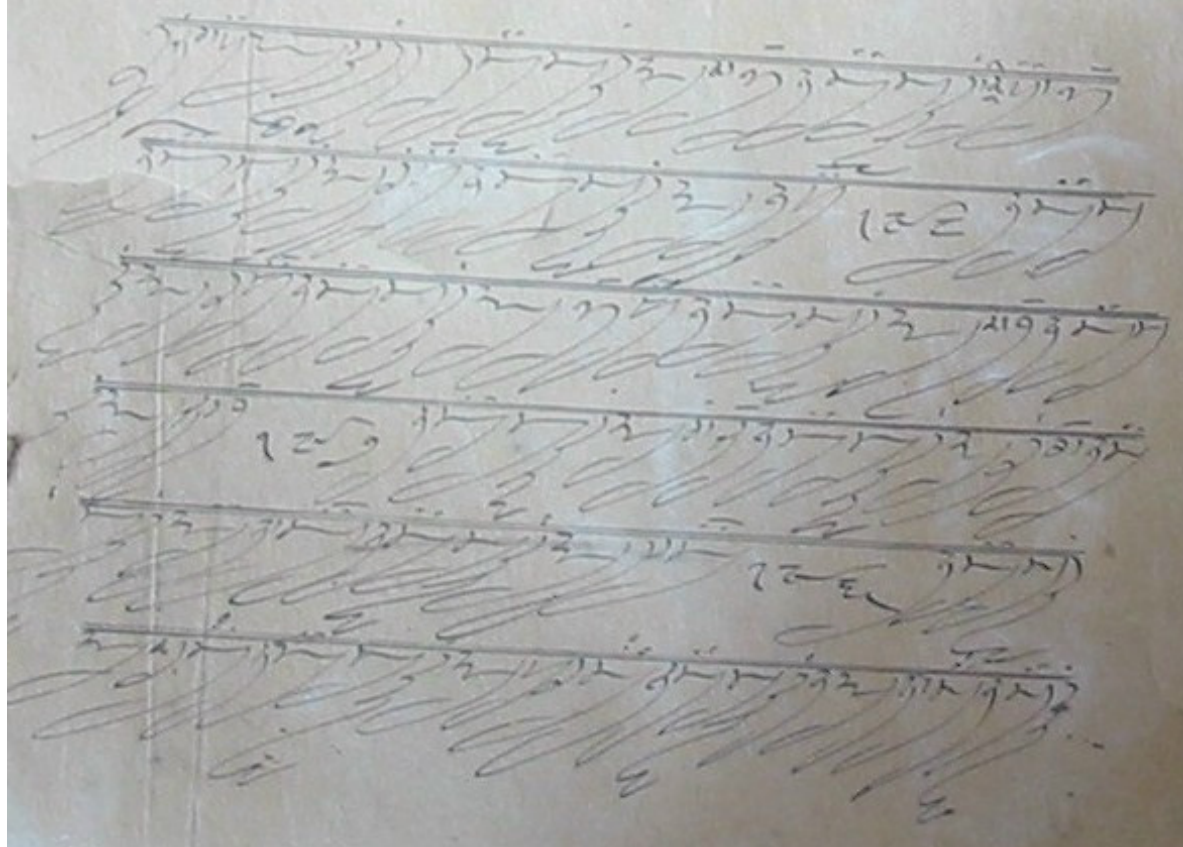
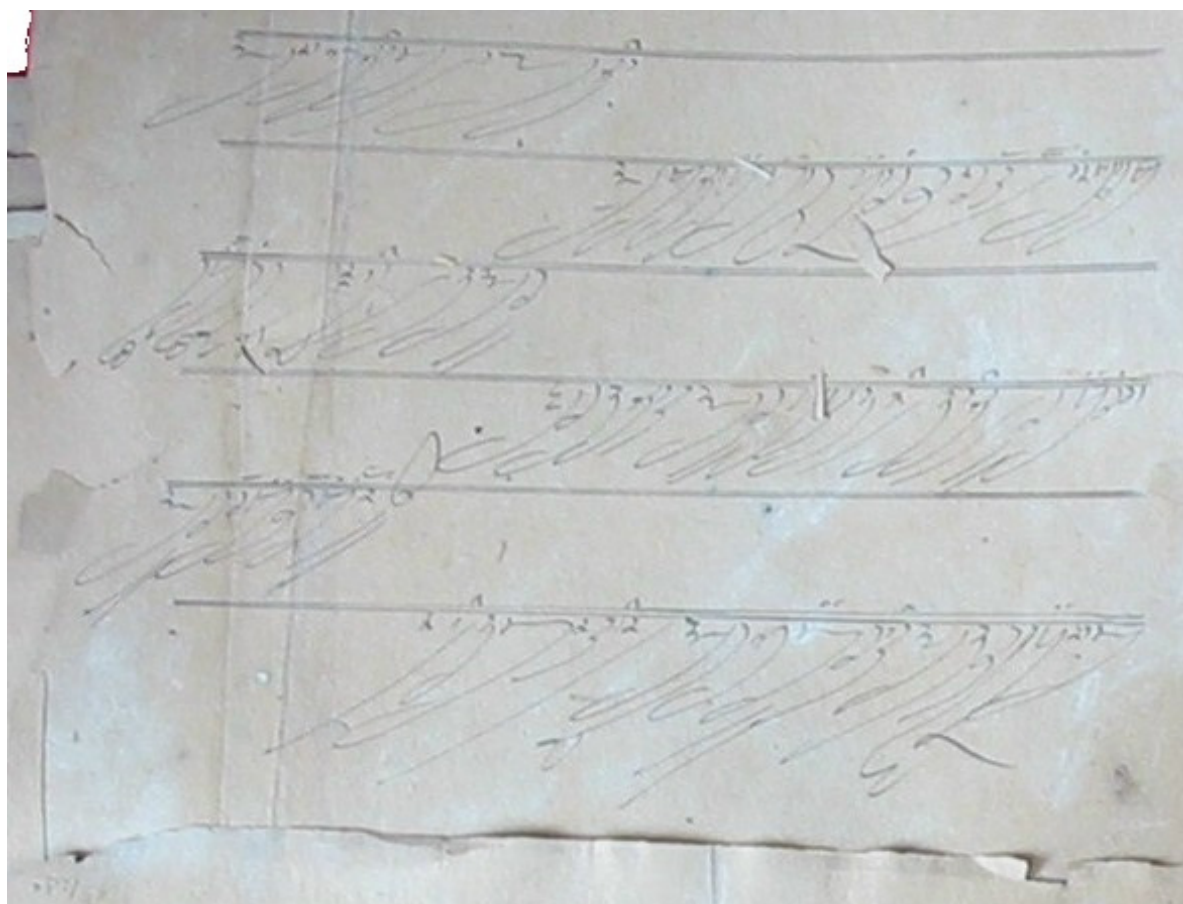
Handwritten musical notation on a single staff, featuring a series of notes and rests, with some text written above the staff.

Handwritten musical notation on a single staff, featuring a series of notes and rests, with some text written above the staff.

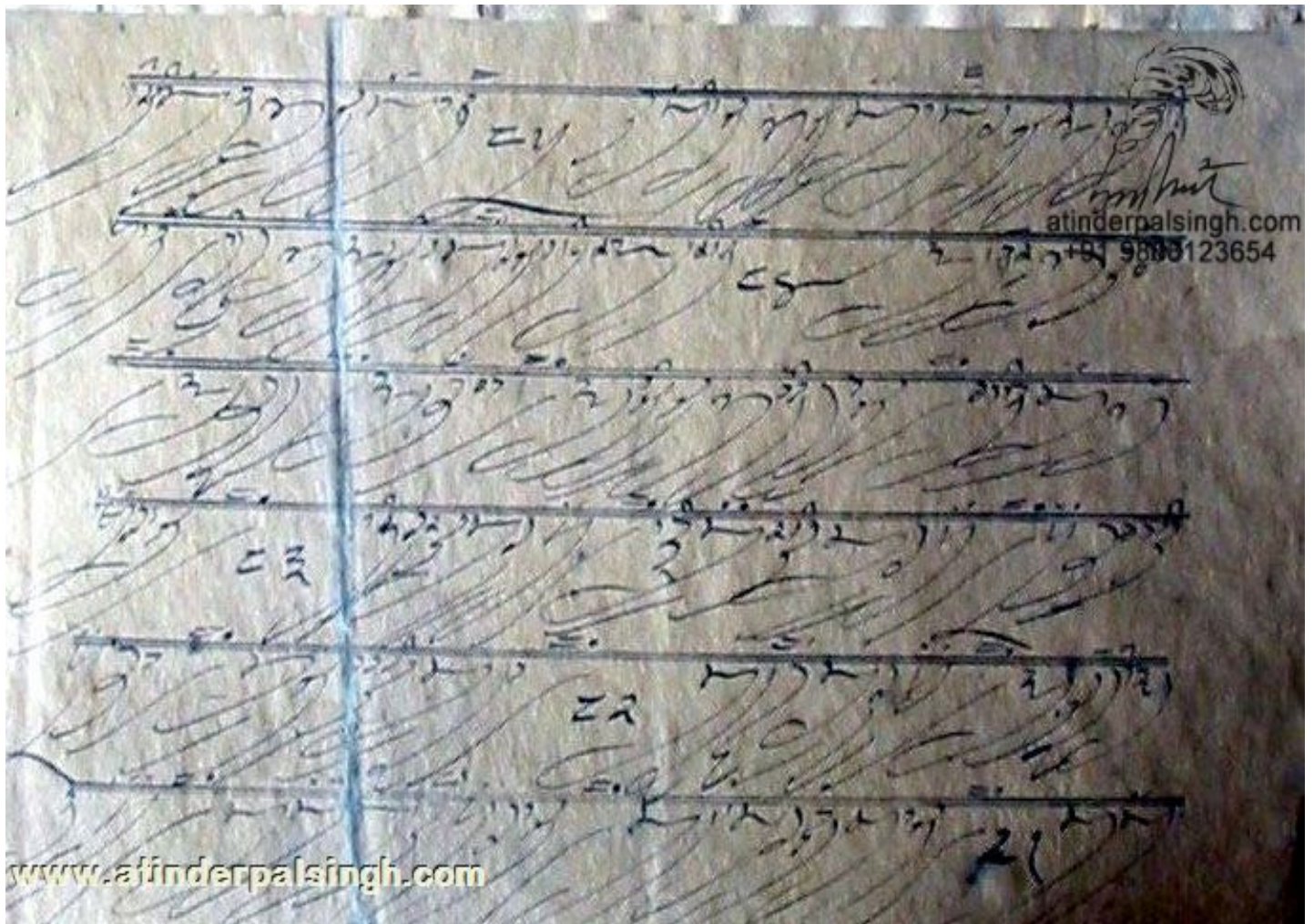

Handwritten musical notation on a single system of a manuscript page. The notation consists of a series of horizontal lines with various notes and clefs. The text is written in a cursive script, likely Hebrew, and includes several lines of text interspersed with the musical notation. The page is numbered 121 in the top right corner.

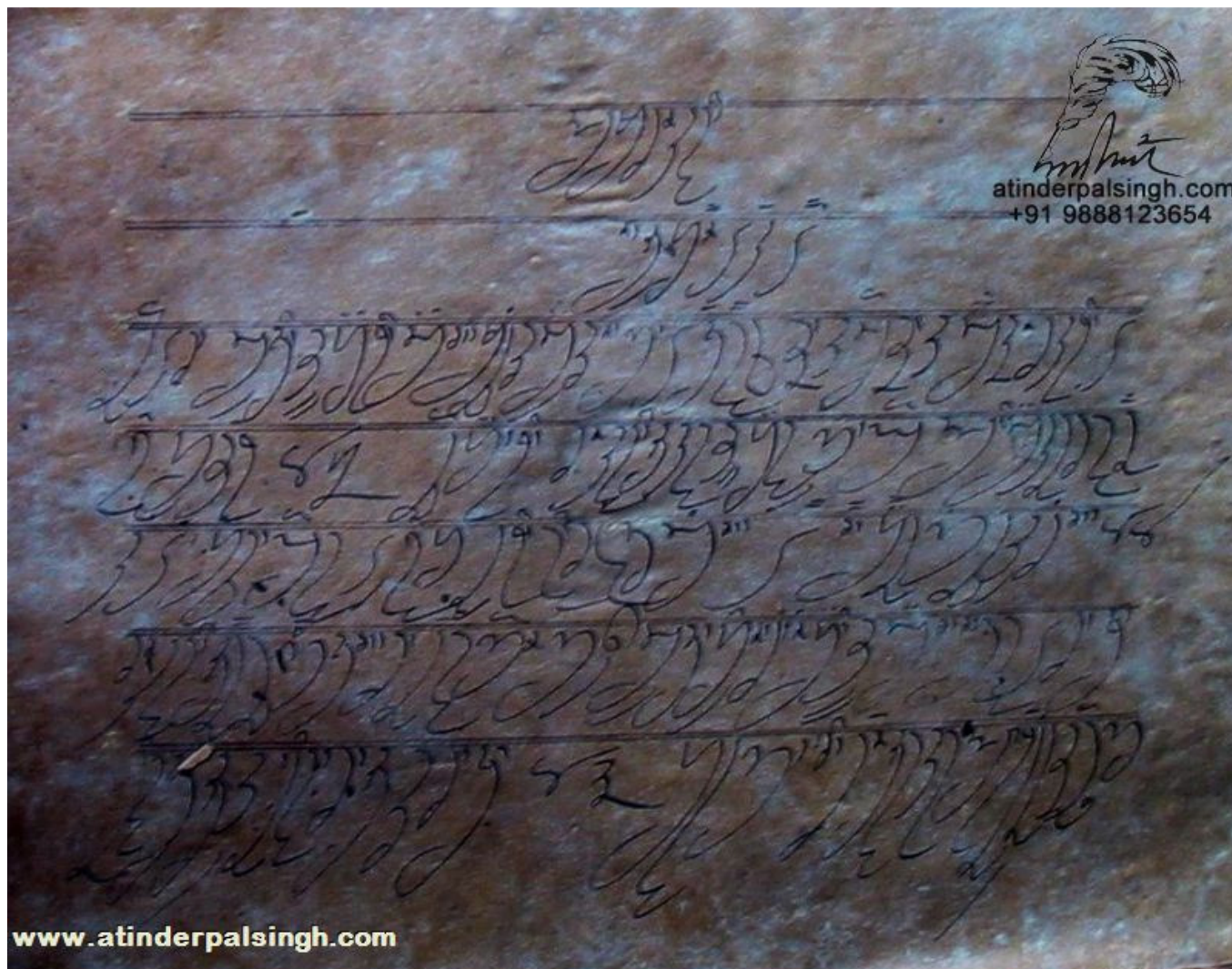
Handwritten musical notation on a single system of a manuscript page. The notation consists of a series of horizontal lines with various notes and clefs. The text is written in a cursive script, likely Hebrew, and includes several lines of text interspersed with the musical notation. The page is numbered 122 in the top right corner.

ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਛੰਦ

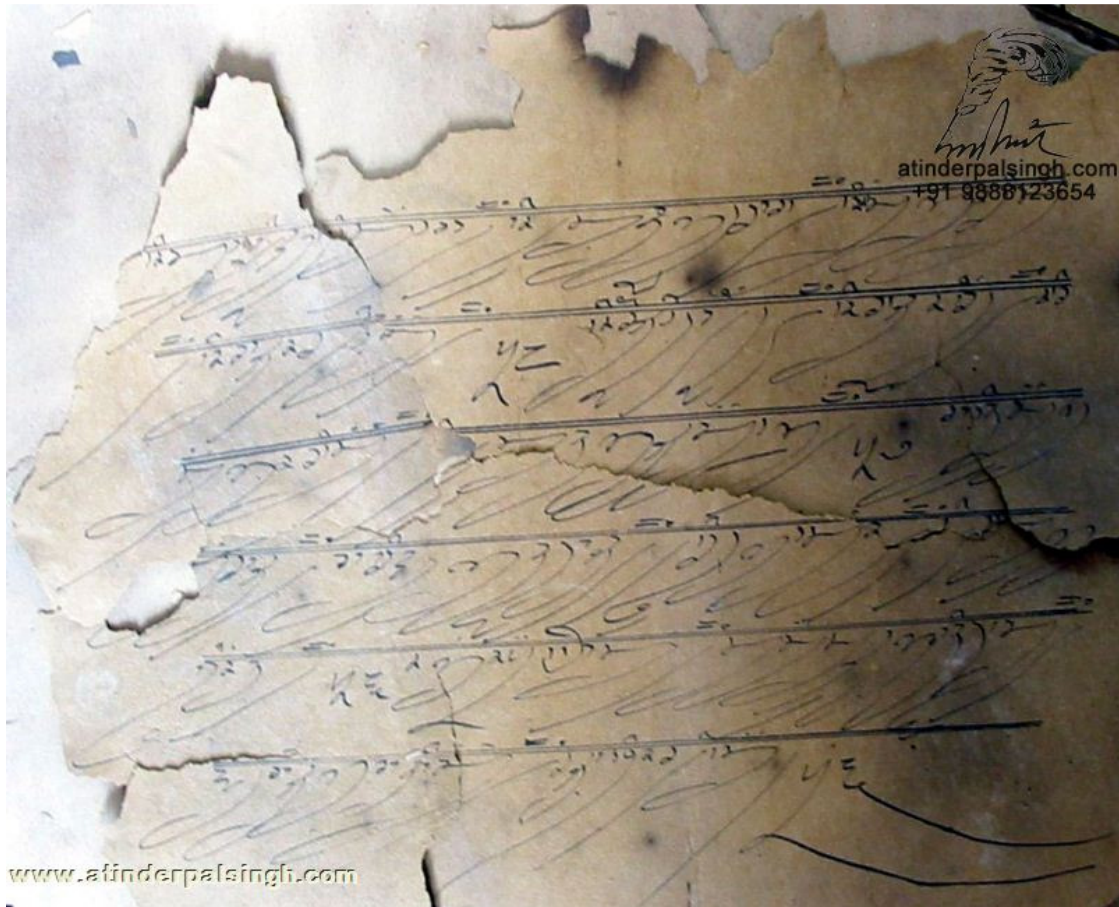
ਛੰਦ 43-44-45

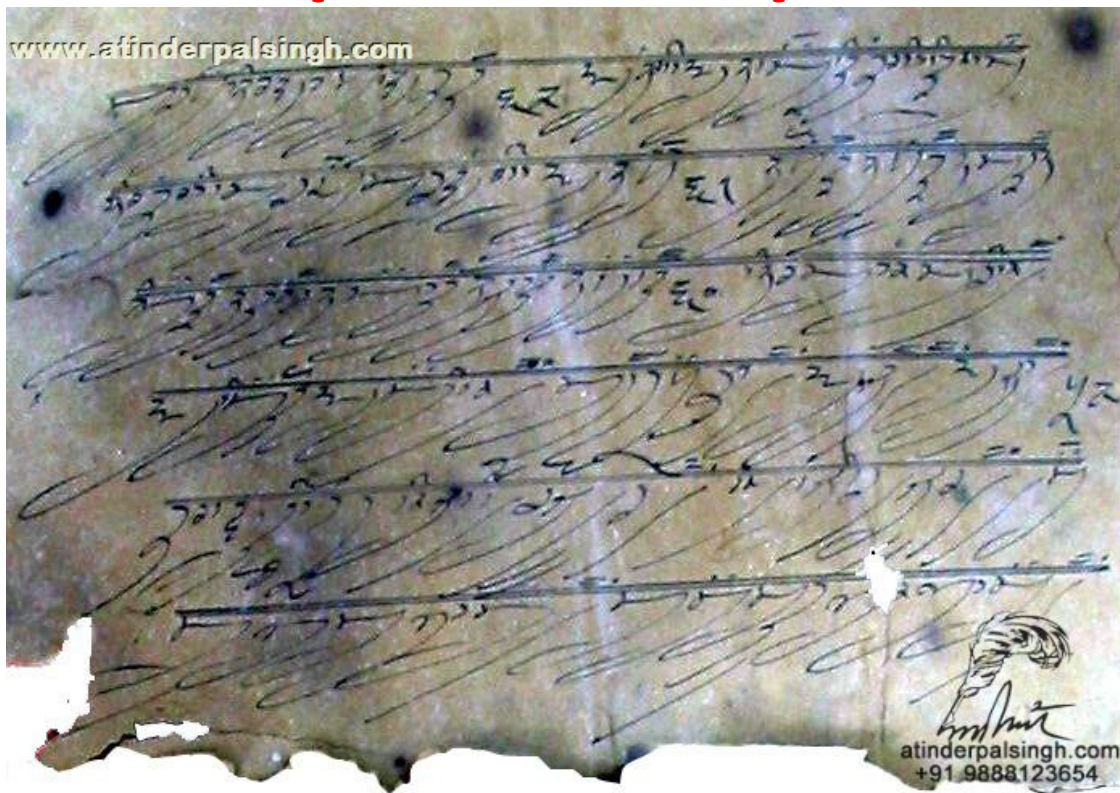
ਛੰਦ 53-54-55

ਛੰਦ 56-57-58

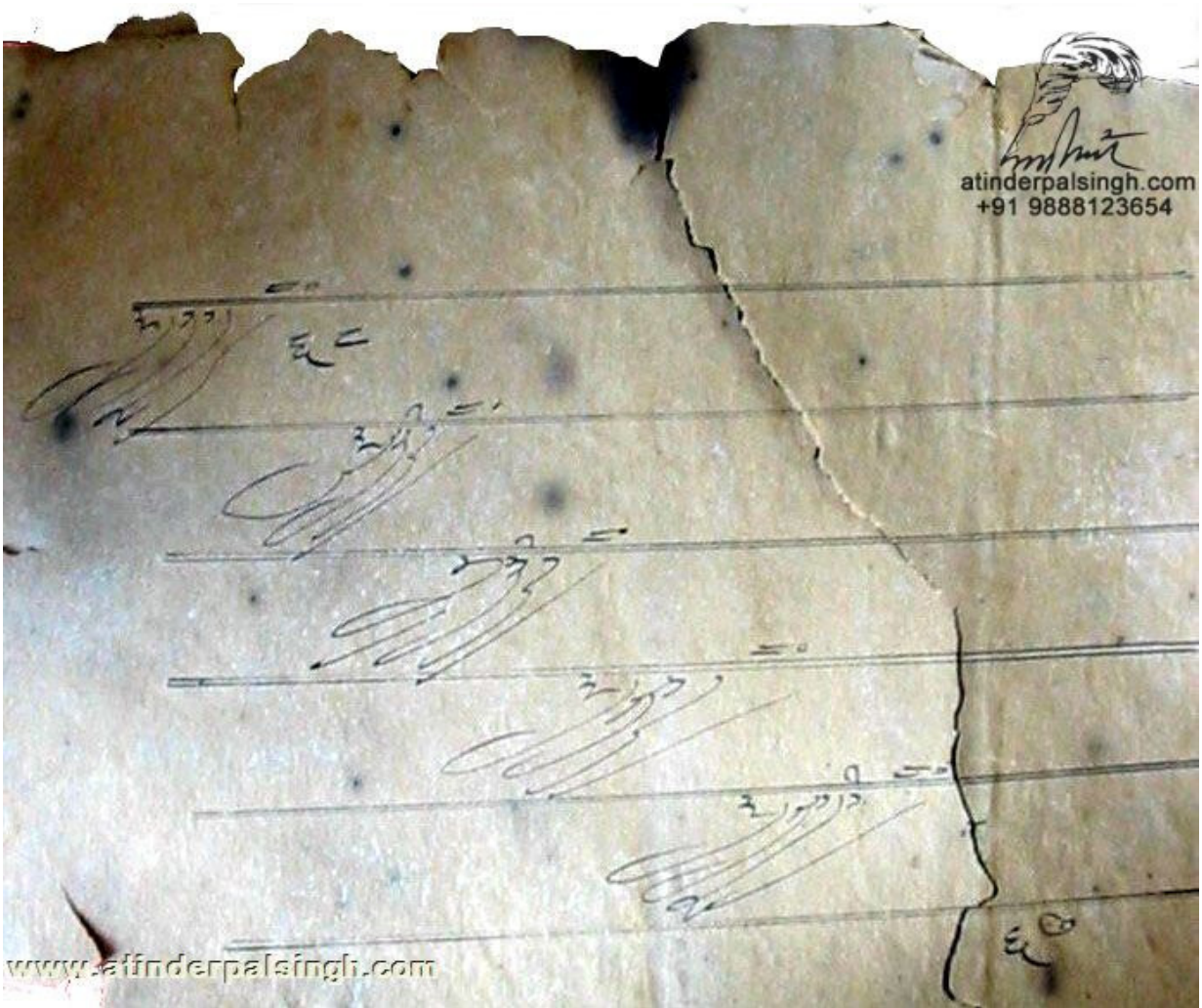

ਛੰਦ ਤੁਰਦਾ 58-59-60-61-62- ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ 63

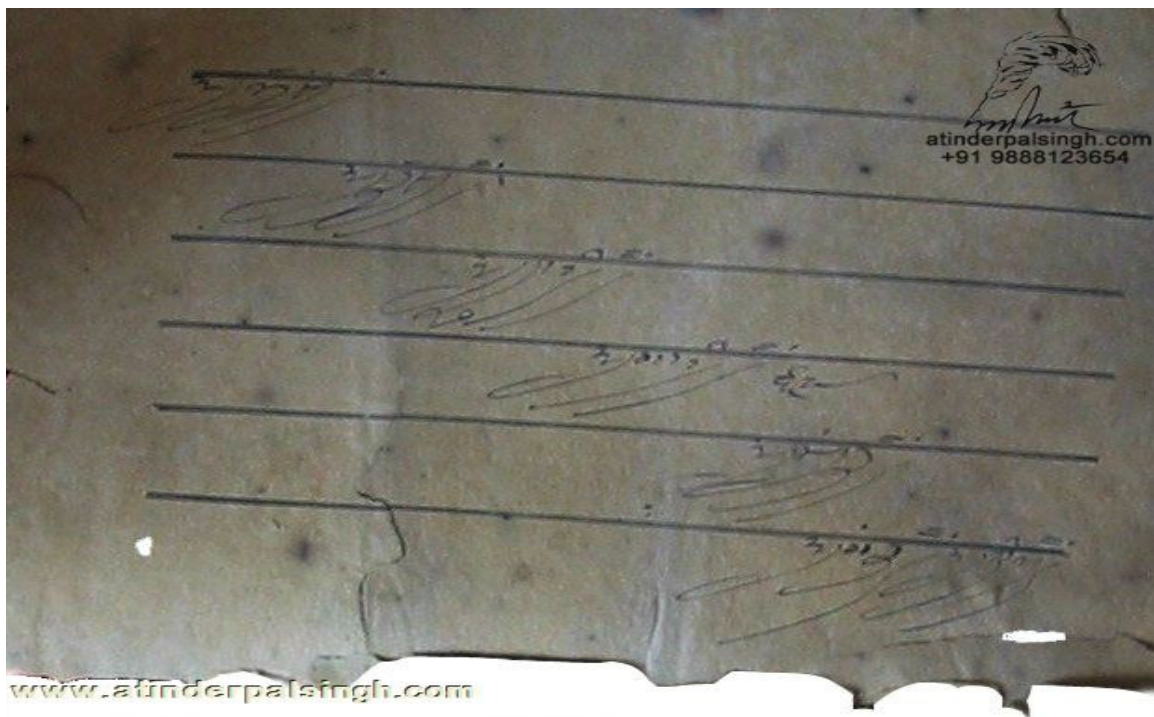

ਛੰਦ ਅੱਗੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ 63-64-65-66-67

ਛੰਦ 67 ਤੋਂ 68

ਛੰਦ 69

www.atinderpalsingh.com

atinderpalsingh.com
+91 9888123654

www.atinderpalsingh.com

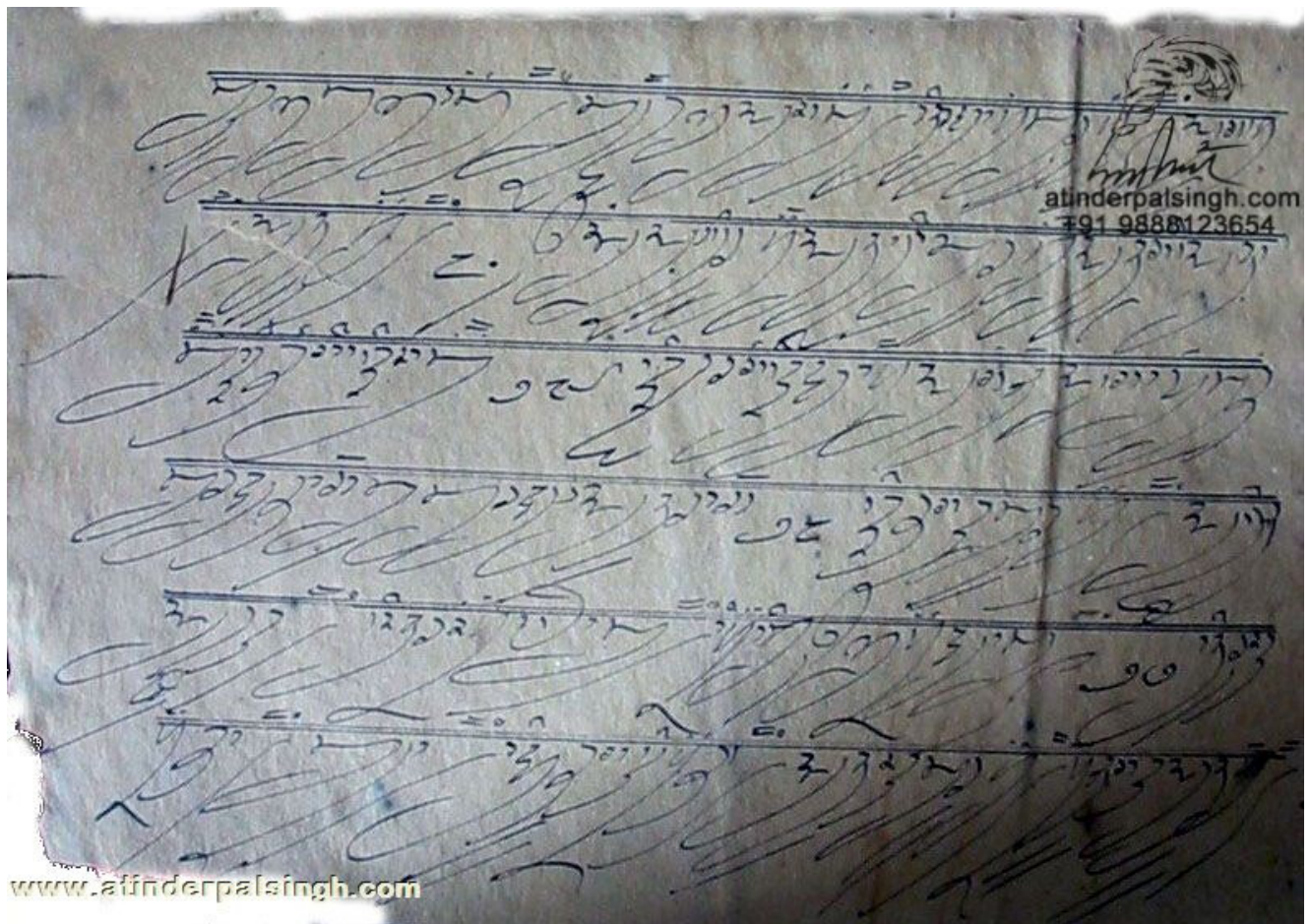
ਛੰਦ 74-75

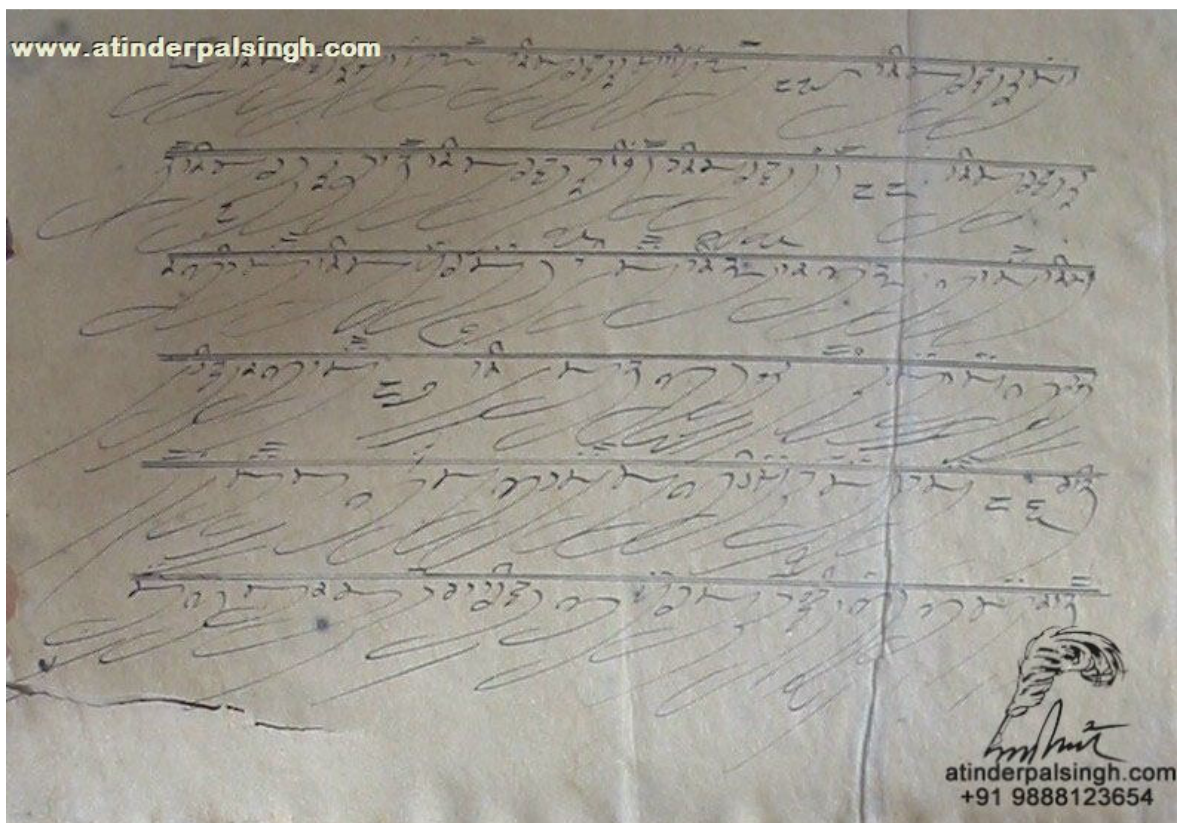
ਛੰਦ 75-76

ਛੰਦ 76-77-78-79-80-81

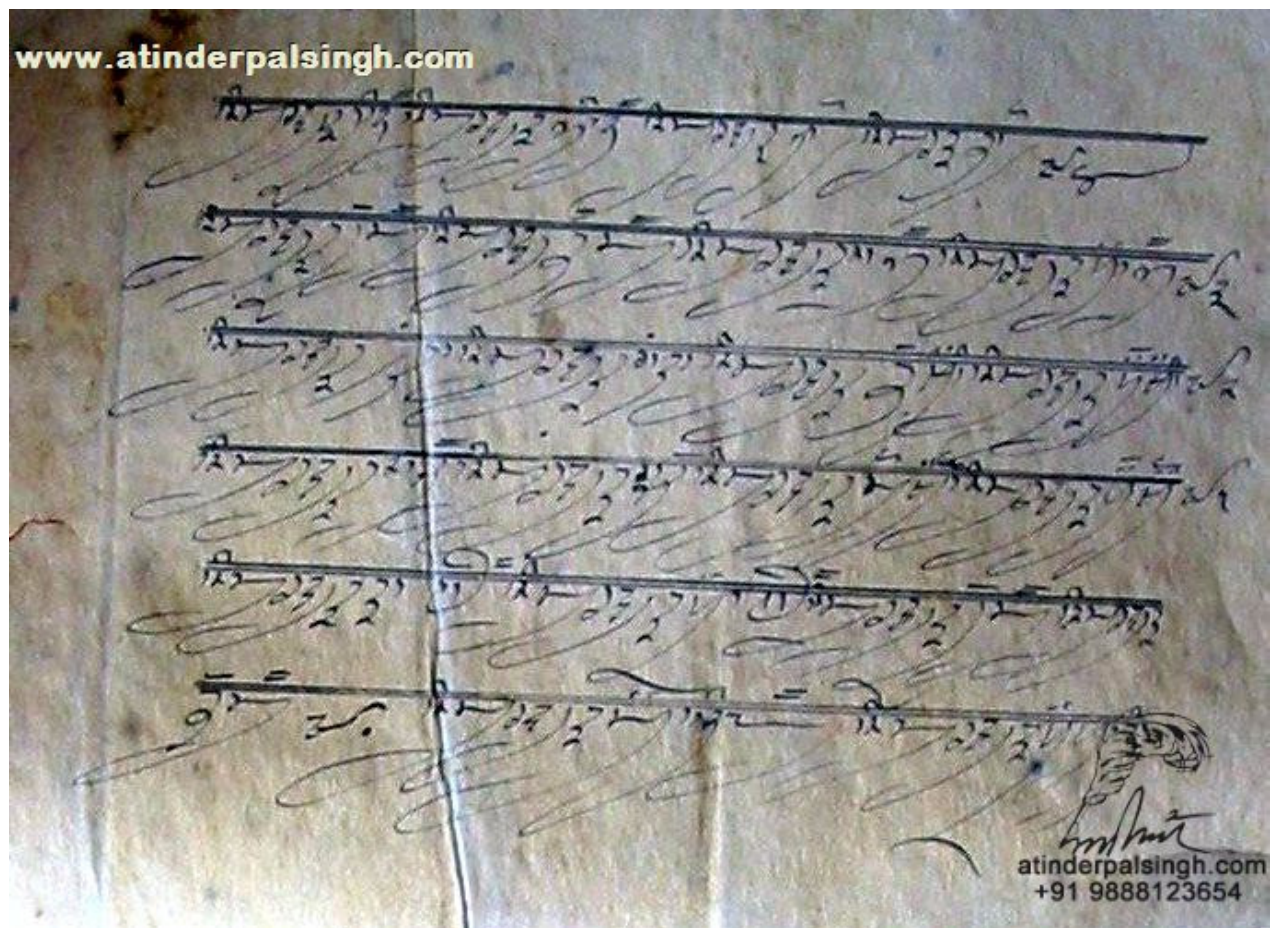

ਛੰਦ 85-86-87-88-89-90

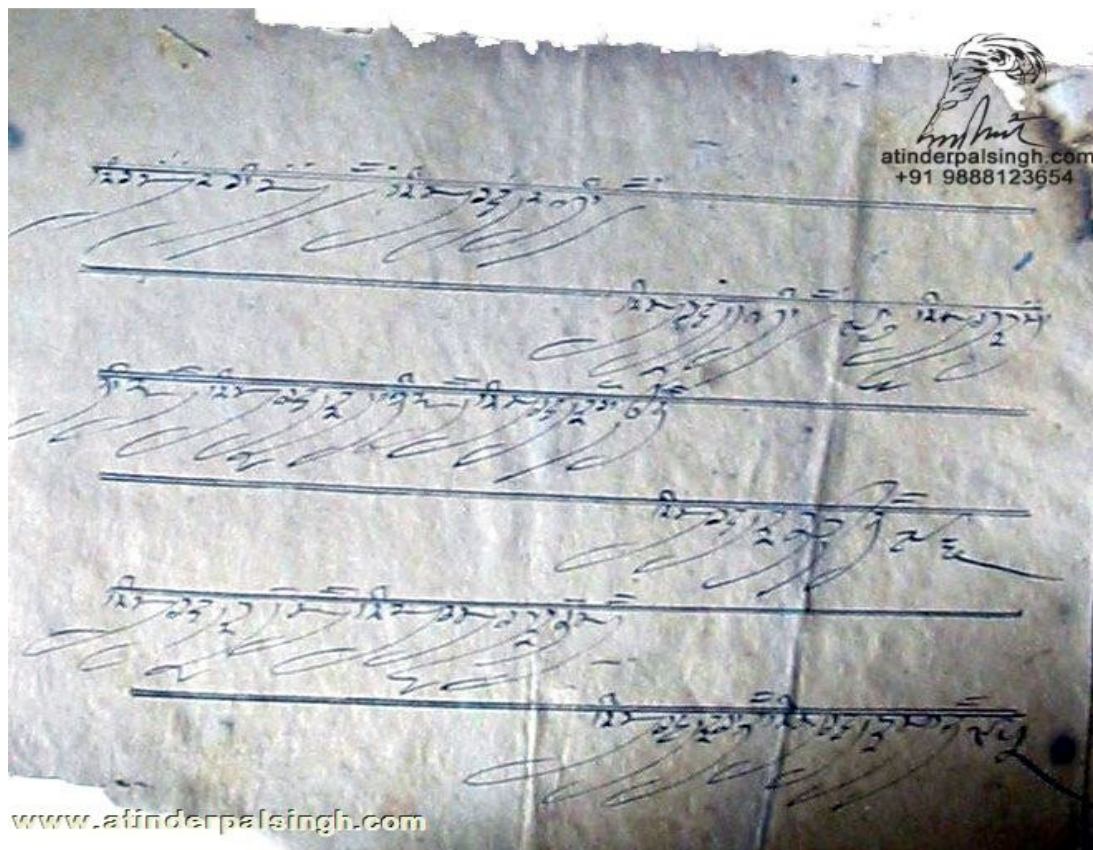
ਛੰਦ 90-91-92-93-94

www.atinderpalsingh.com

Handwritten musical notation on six staves. The notation is in a Gurmukhi script, likely representing a specific musical style or rhythm. The signature 'atinderpalsingh' is visible in the bottom right corner, along with the website 'atinderpalsingh.com' and the phone number '+91 9888123654'.

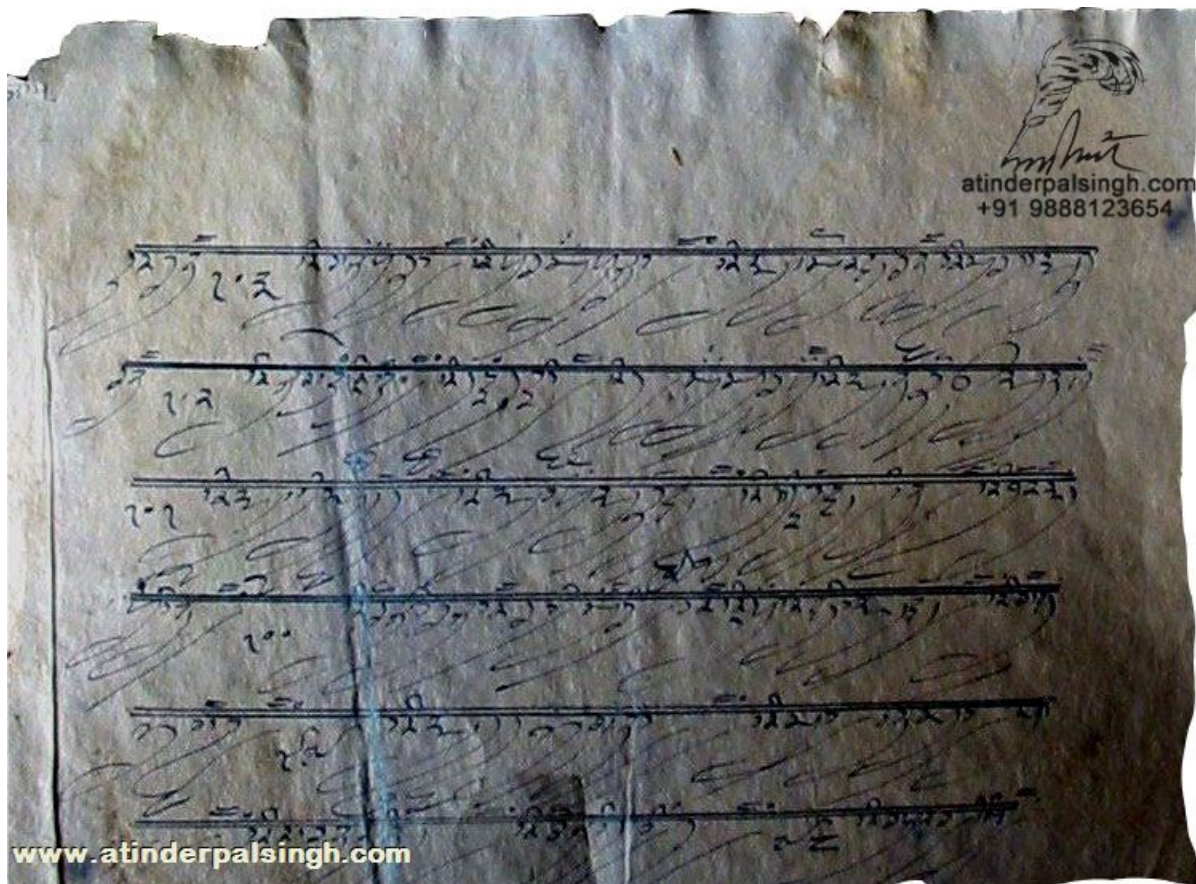
ਛੰਦ 95-96-97-98

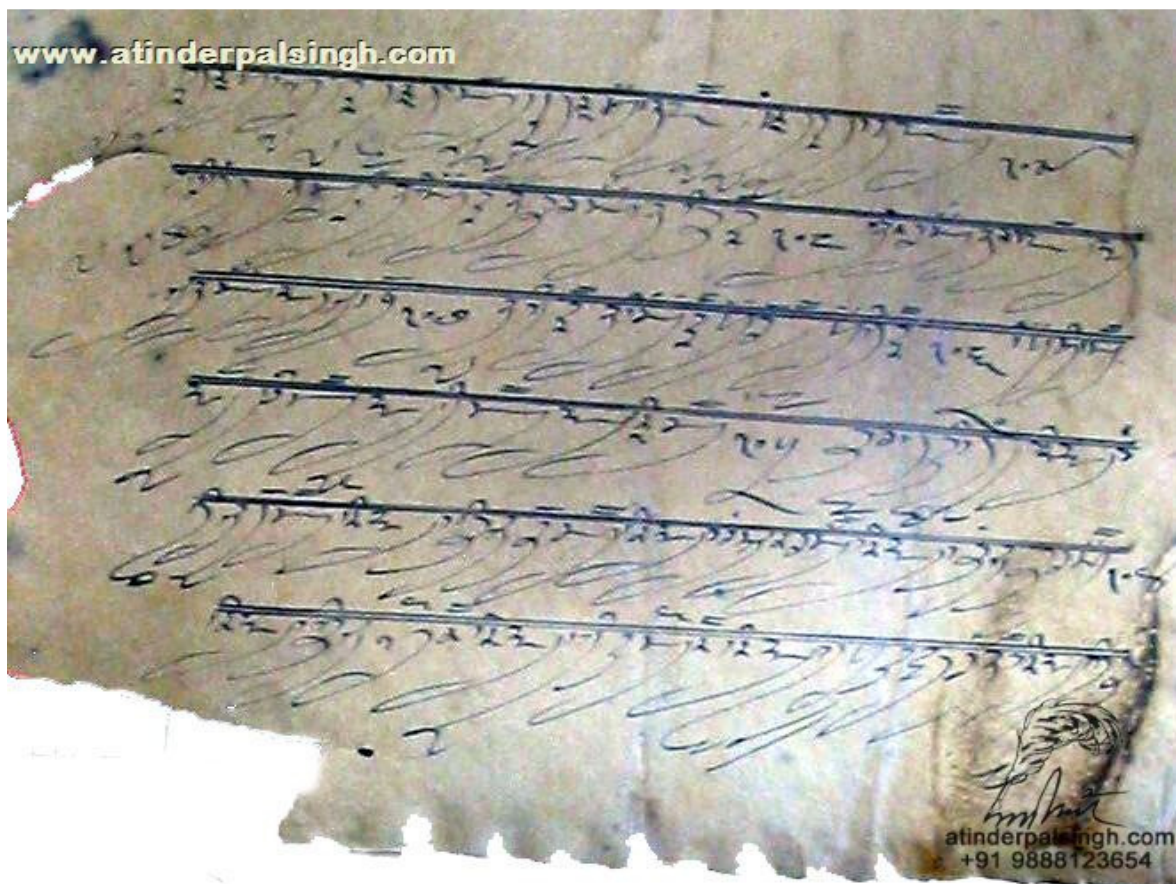
Handwritten musical notation on six staves. The notation is in a Gurmukhi script, likely representing a specific musical style or rhythm. The signature 'atinderpalsingh' is visible in the top right corner, along with the website 'atinderpalsingh.com' and the phone number '+91 9888123654'.

www.atinderpalsingh.com

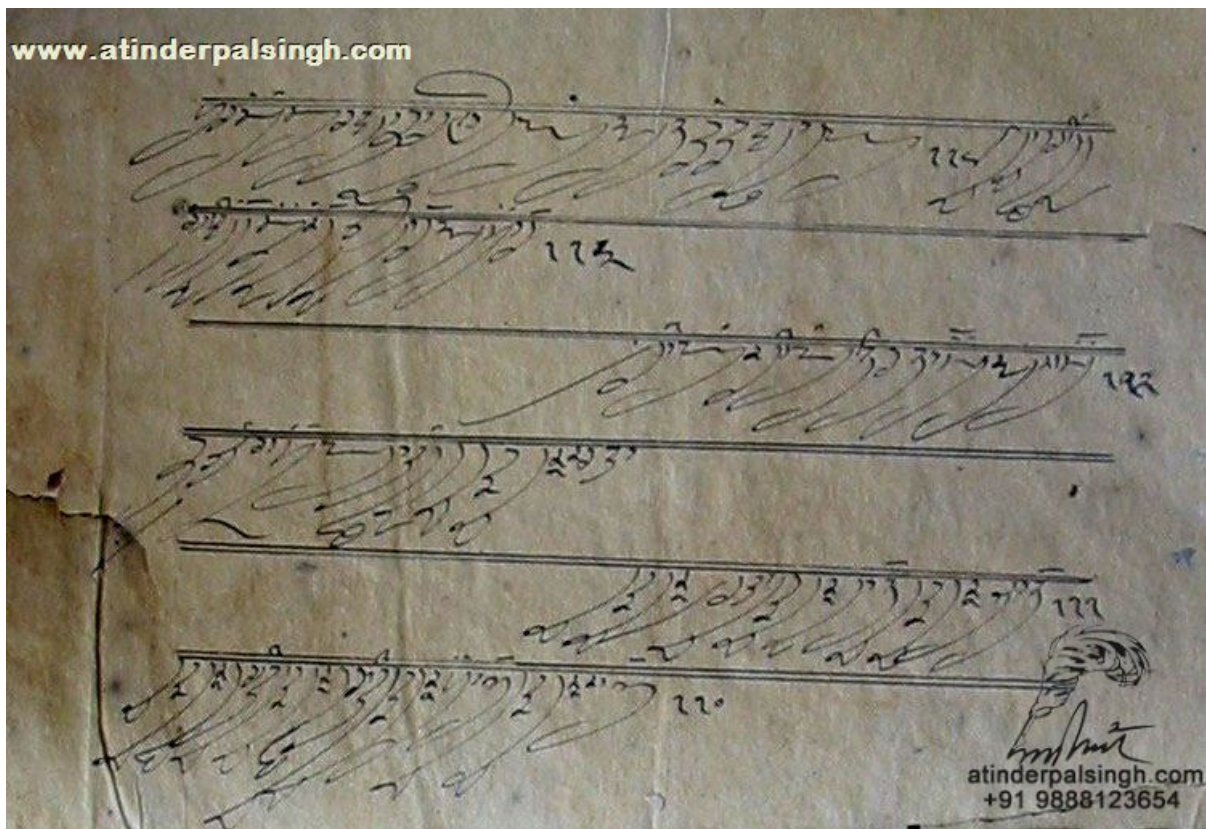
ਛੰਦ 99-100-101-102-103

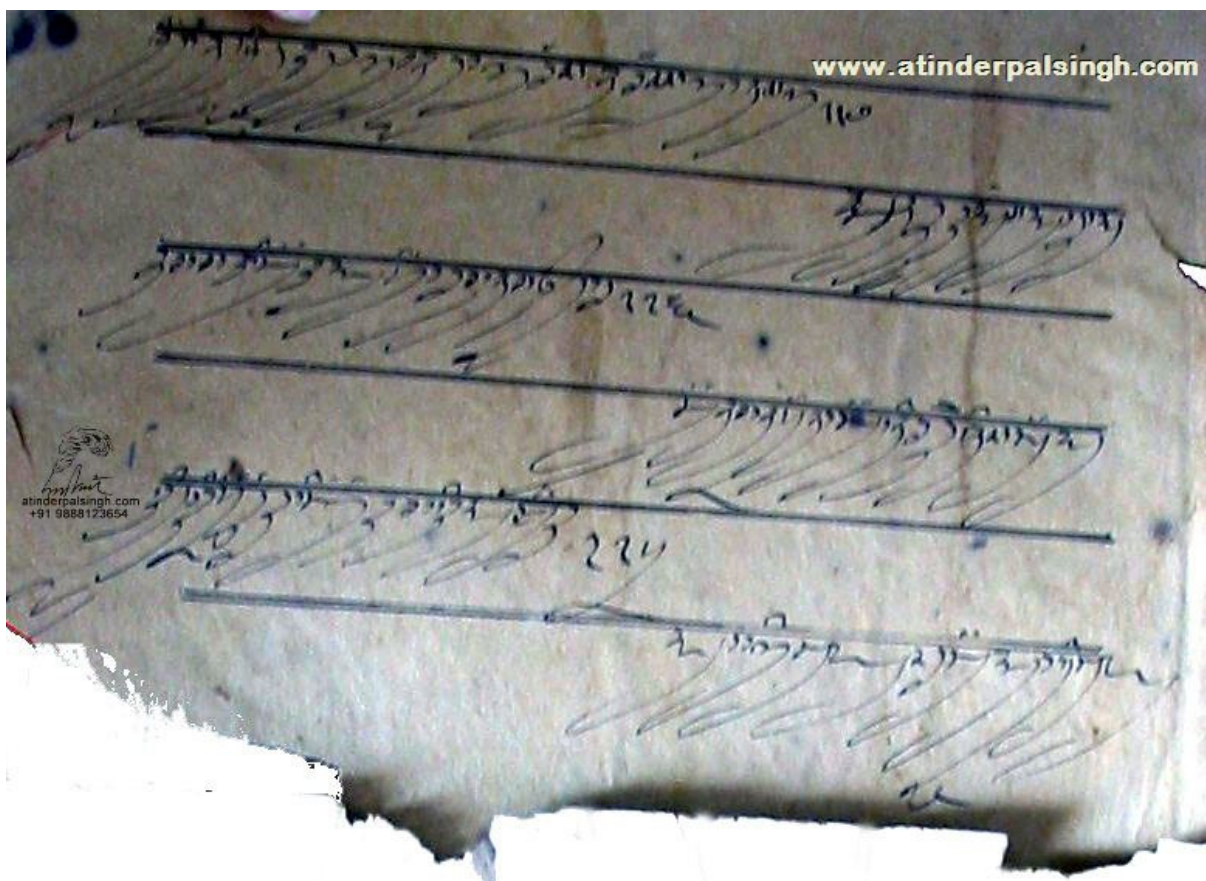
ਛੰਦ 104-105-106-107-108-109-110

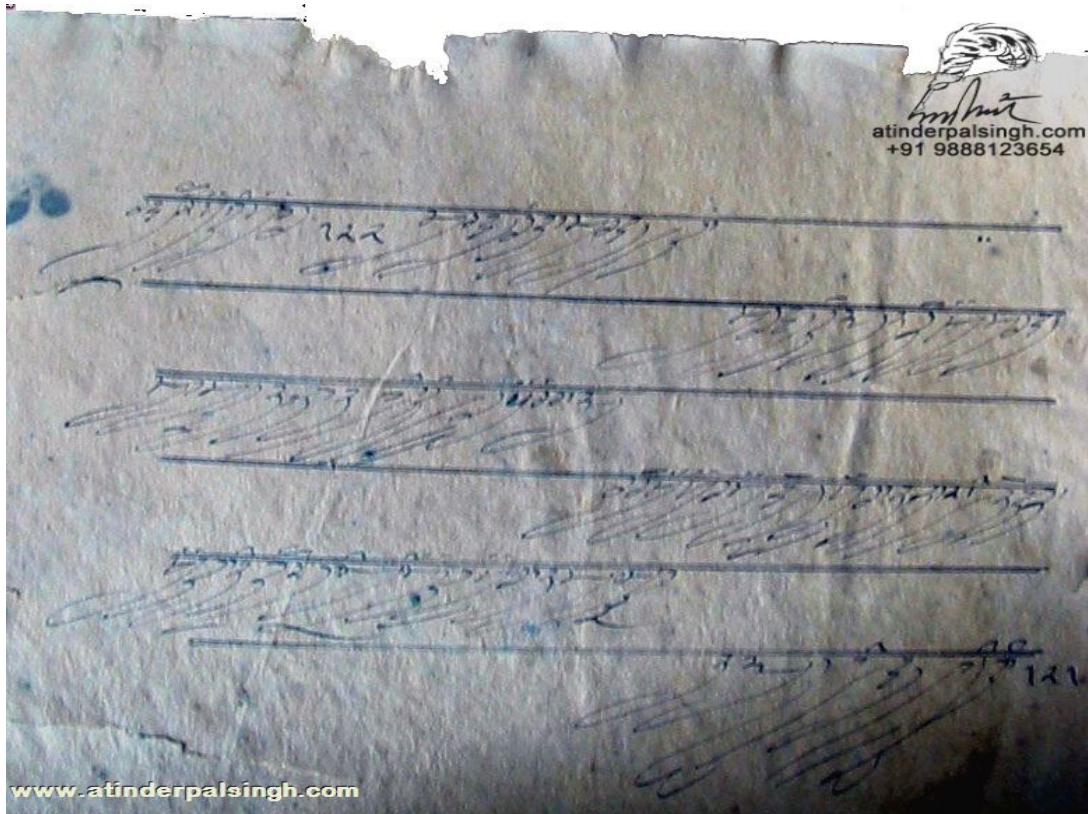
ਛੰਦ 111-112-113-114-115

ਛੰਦ 116-117

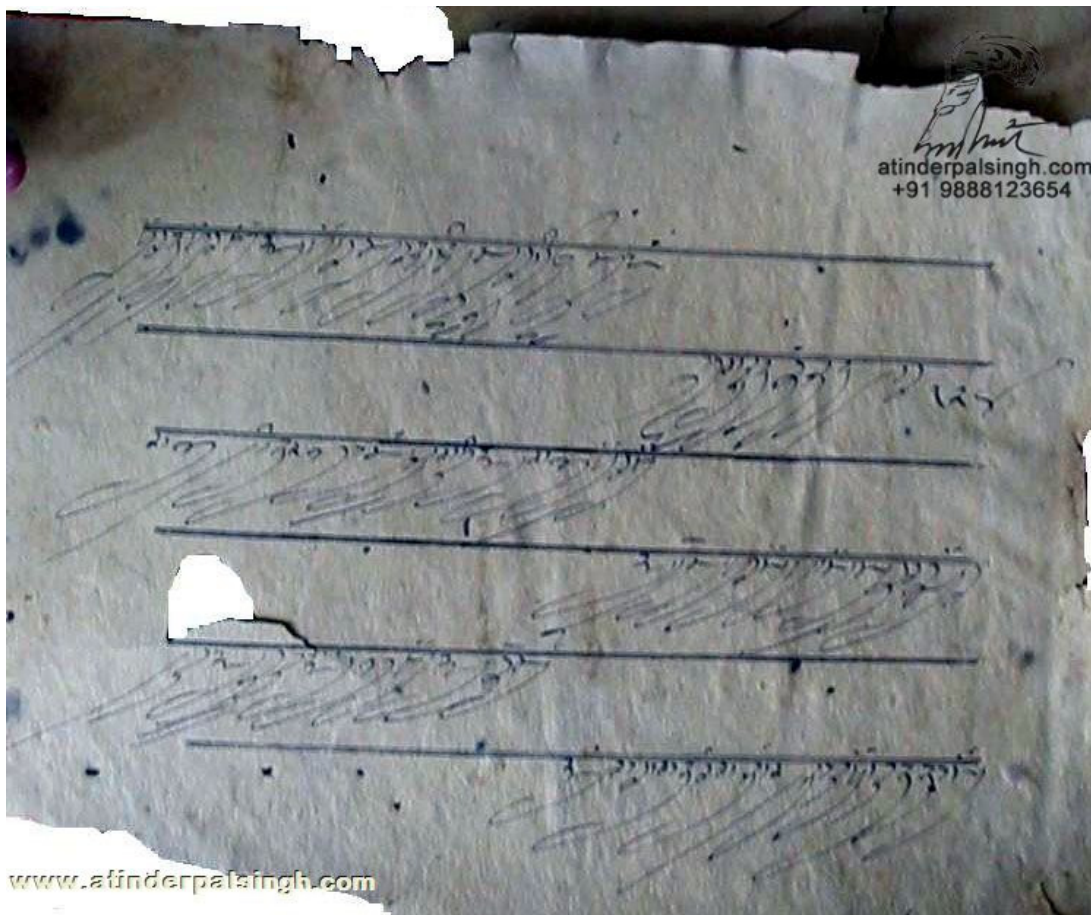
ਛੰਦ 121-122

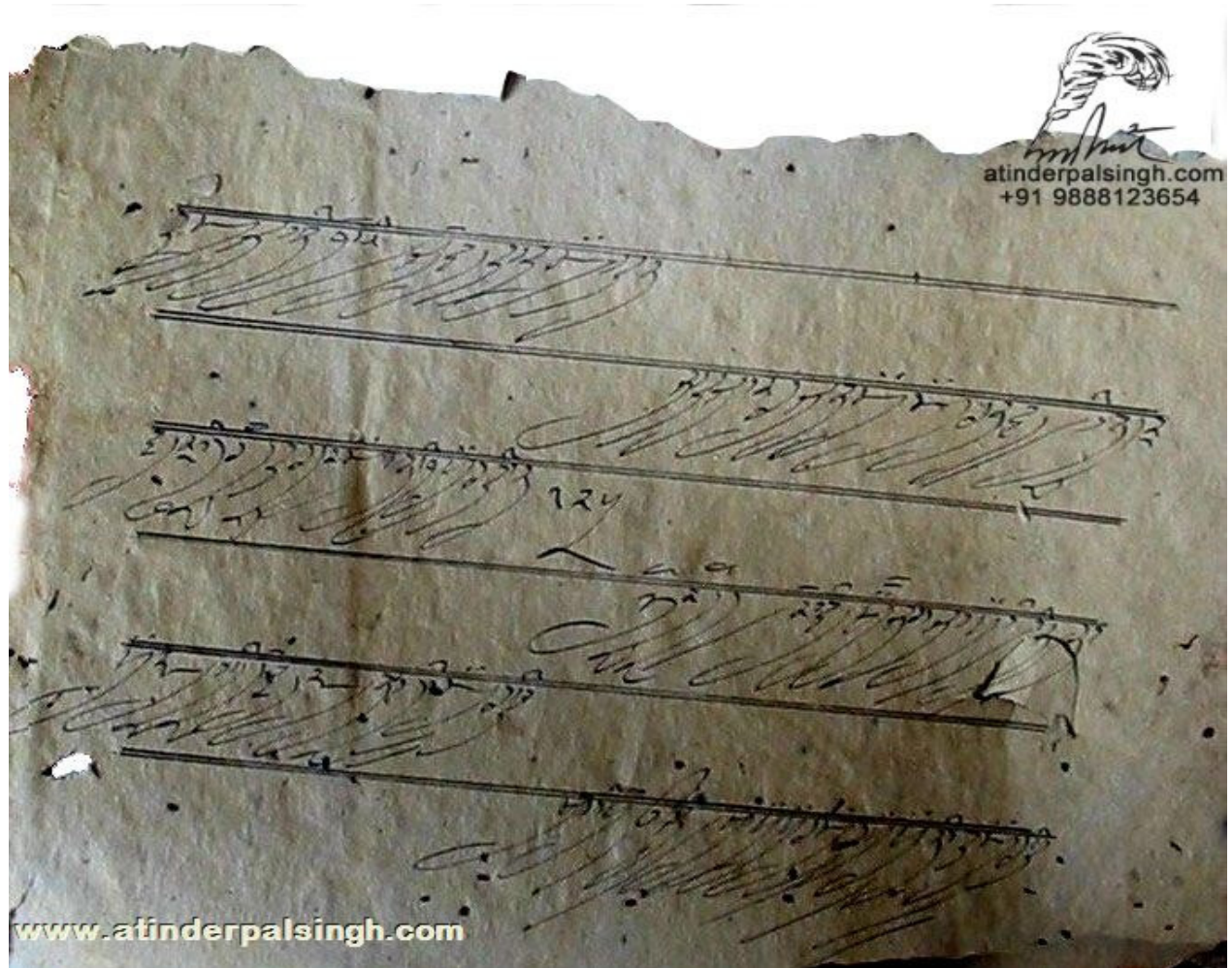
ਛੰਦ 123

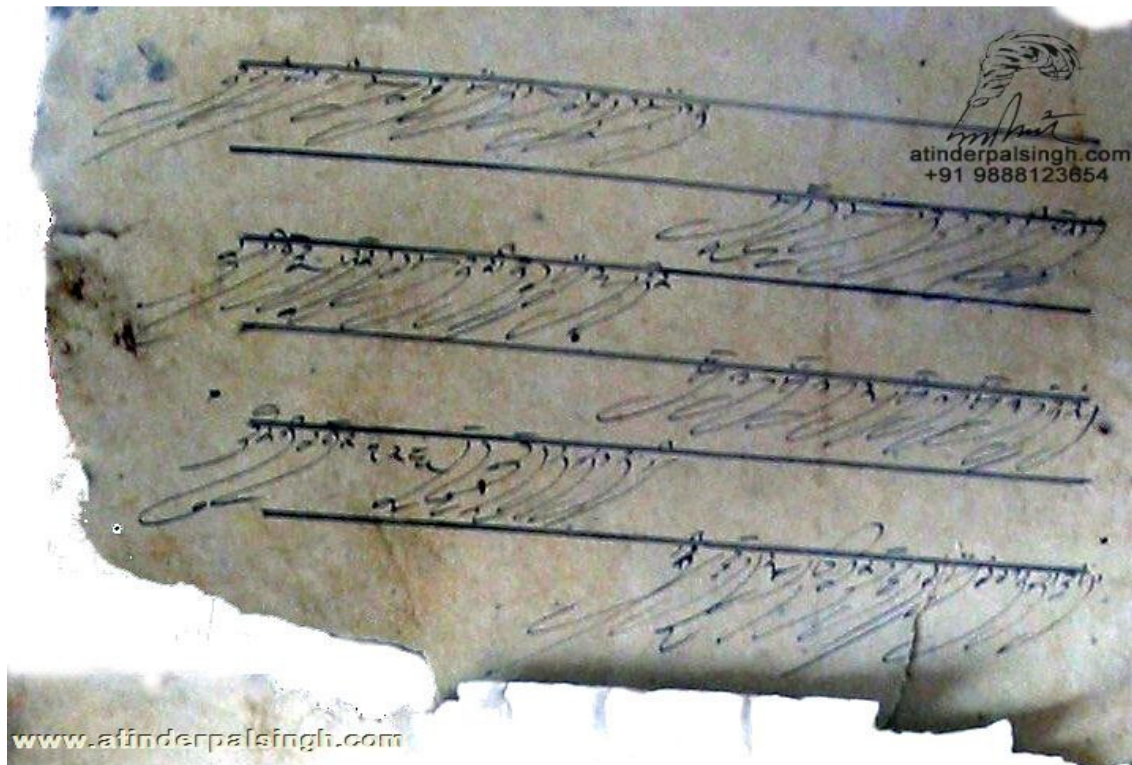
ਛੰਦ 124

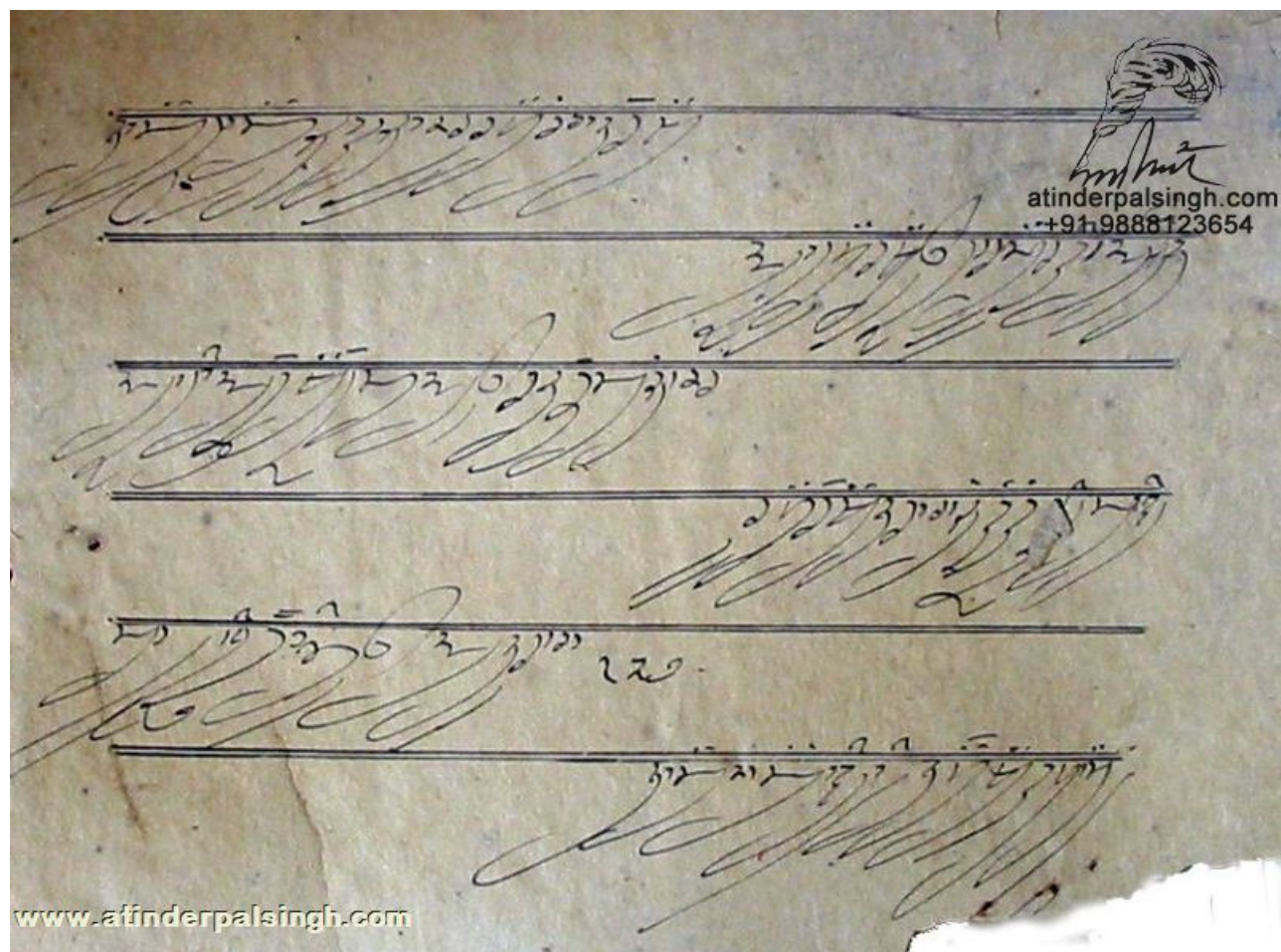
ਛੰਦ 125

ਛੰਦ 126

ਛੰਦ 127

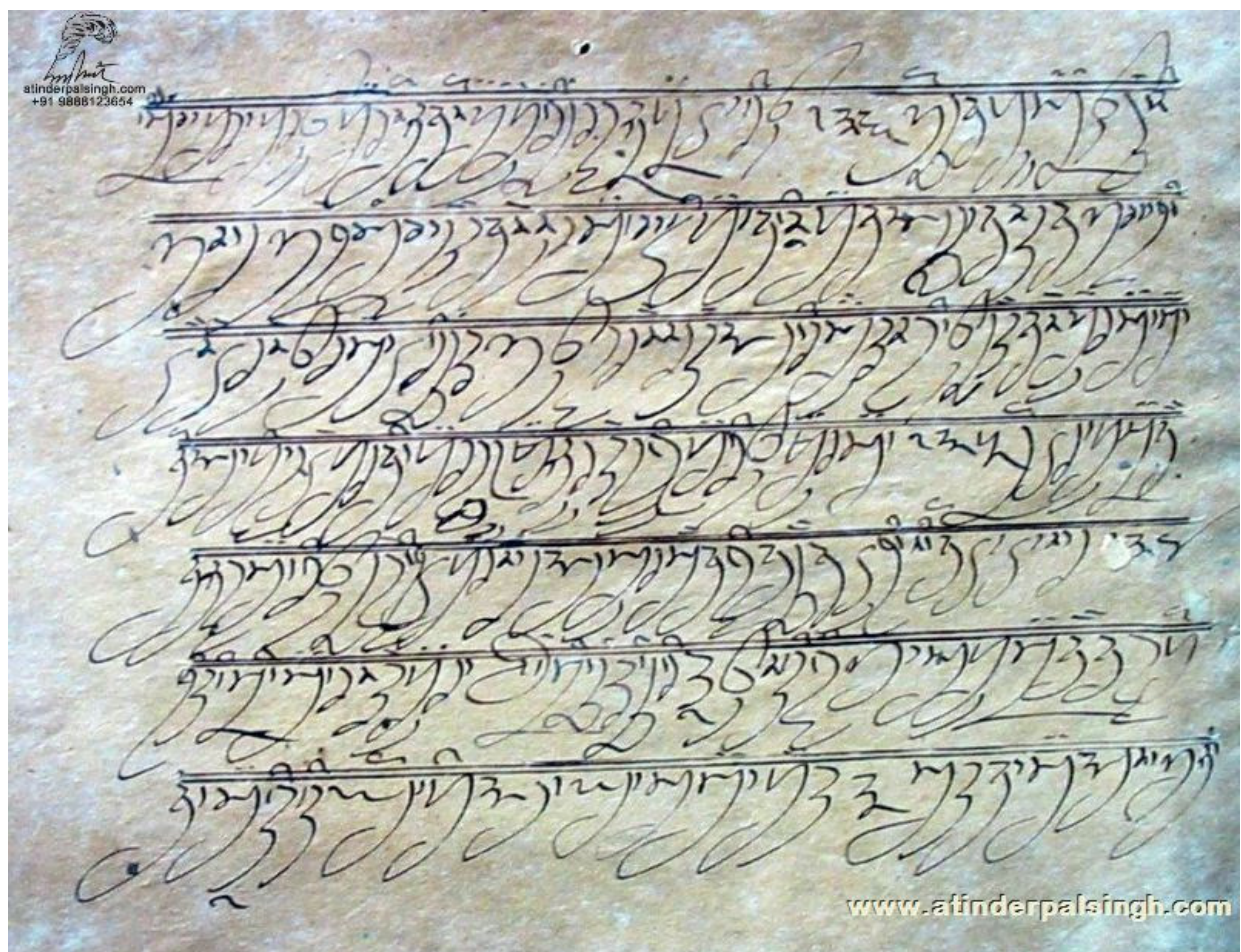
ਛੰਦ 128

ਛੰਦ 129-130-131-132

ਛੰਦ 133-134-135-136

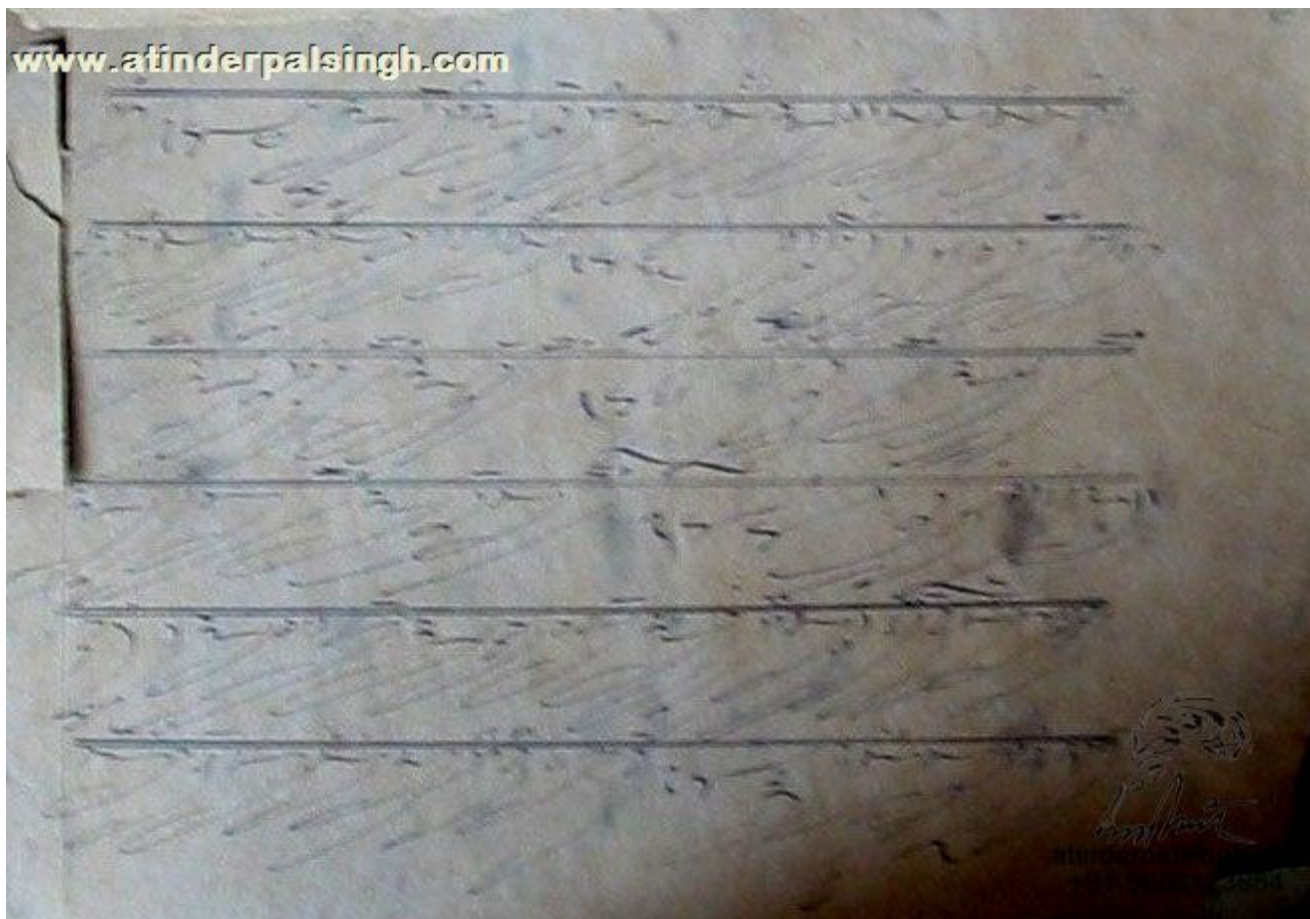
ਛੰਦ 137-138

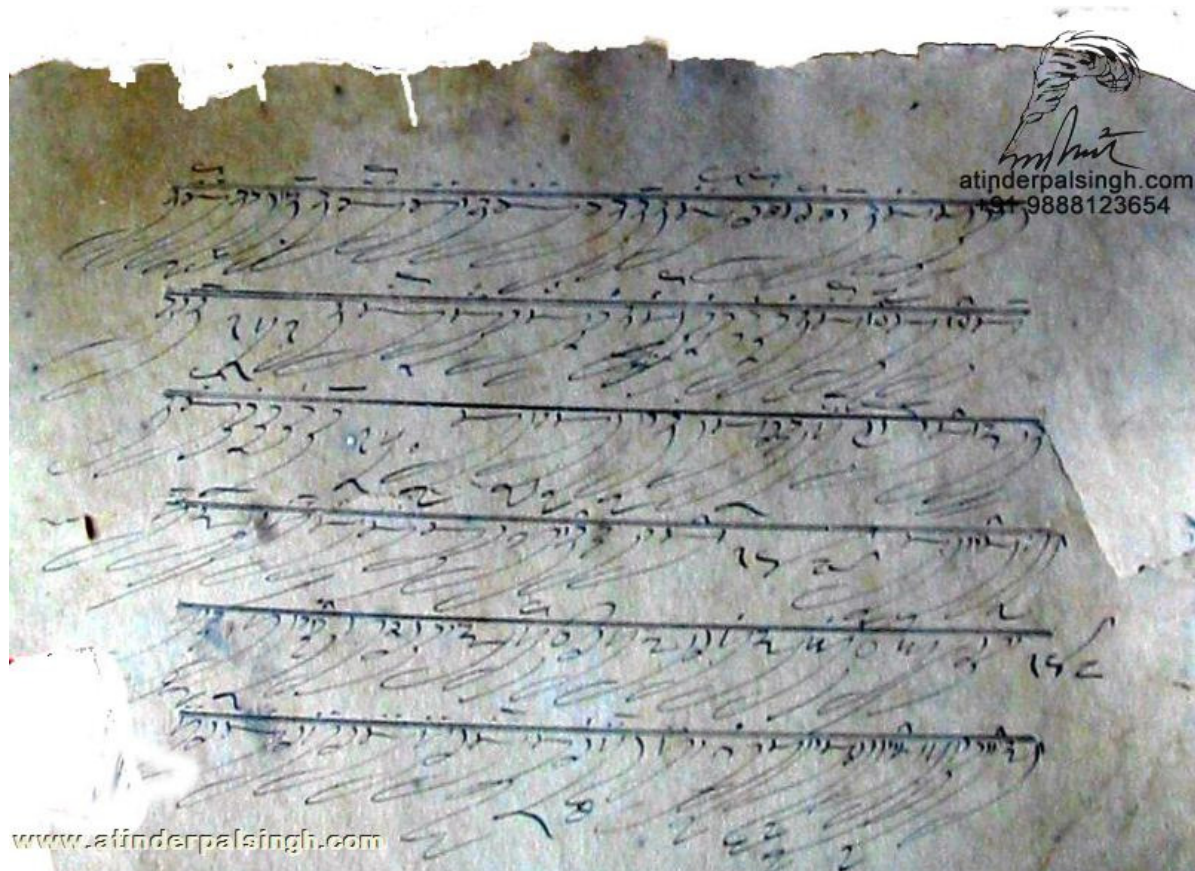
ਛੰਦ ਛੰਦ 139-140-141-142

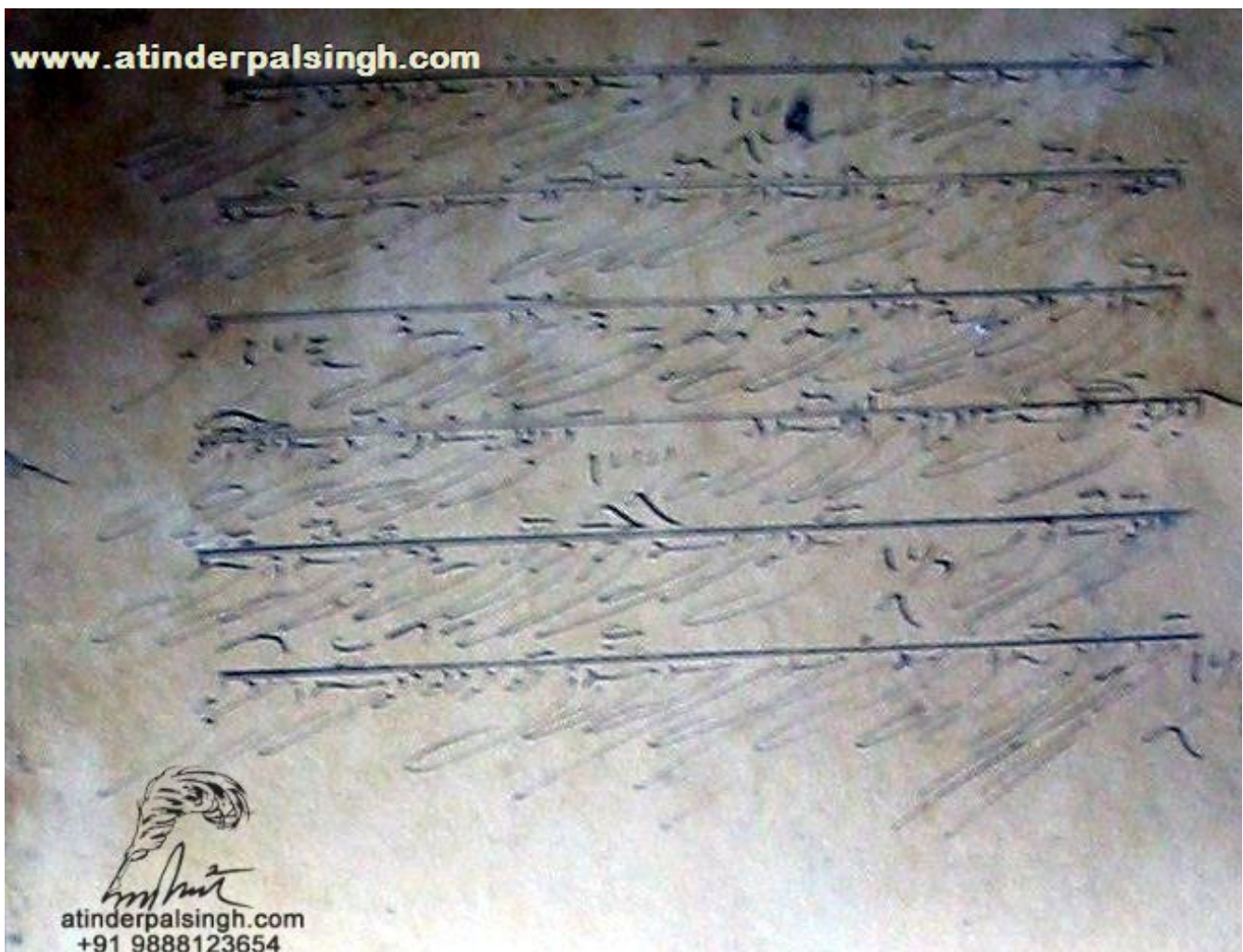
ਛੰਦ 143-144-145-146-147

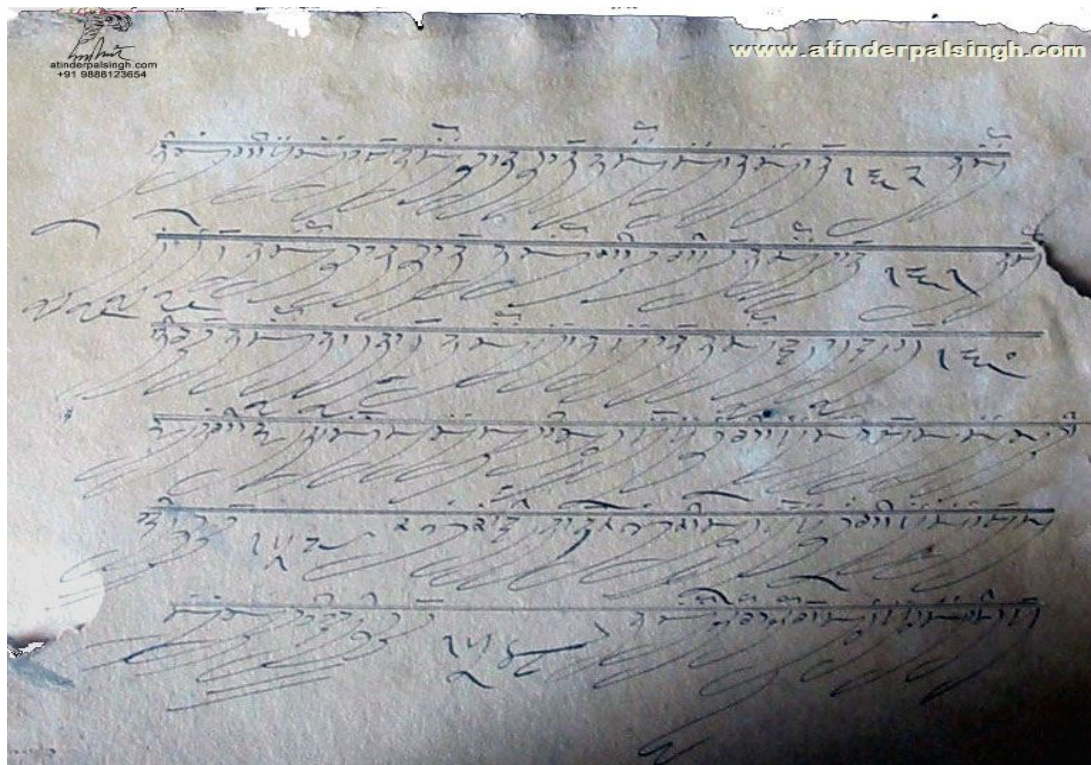
ਛੰਦ 148-149-150-151-152

ਛੰਦ 153-154-155-156-157-158

ਛੰਦ 158-159-160-162-163

ਛੰਦ 163-164-165-166-167-168

www.atinderpalsingh.com

163 164 165 166 167 168

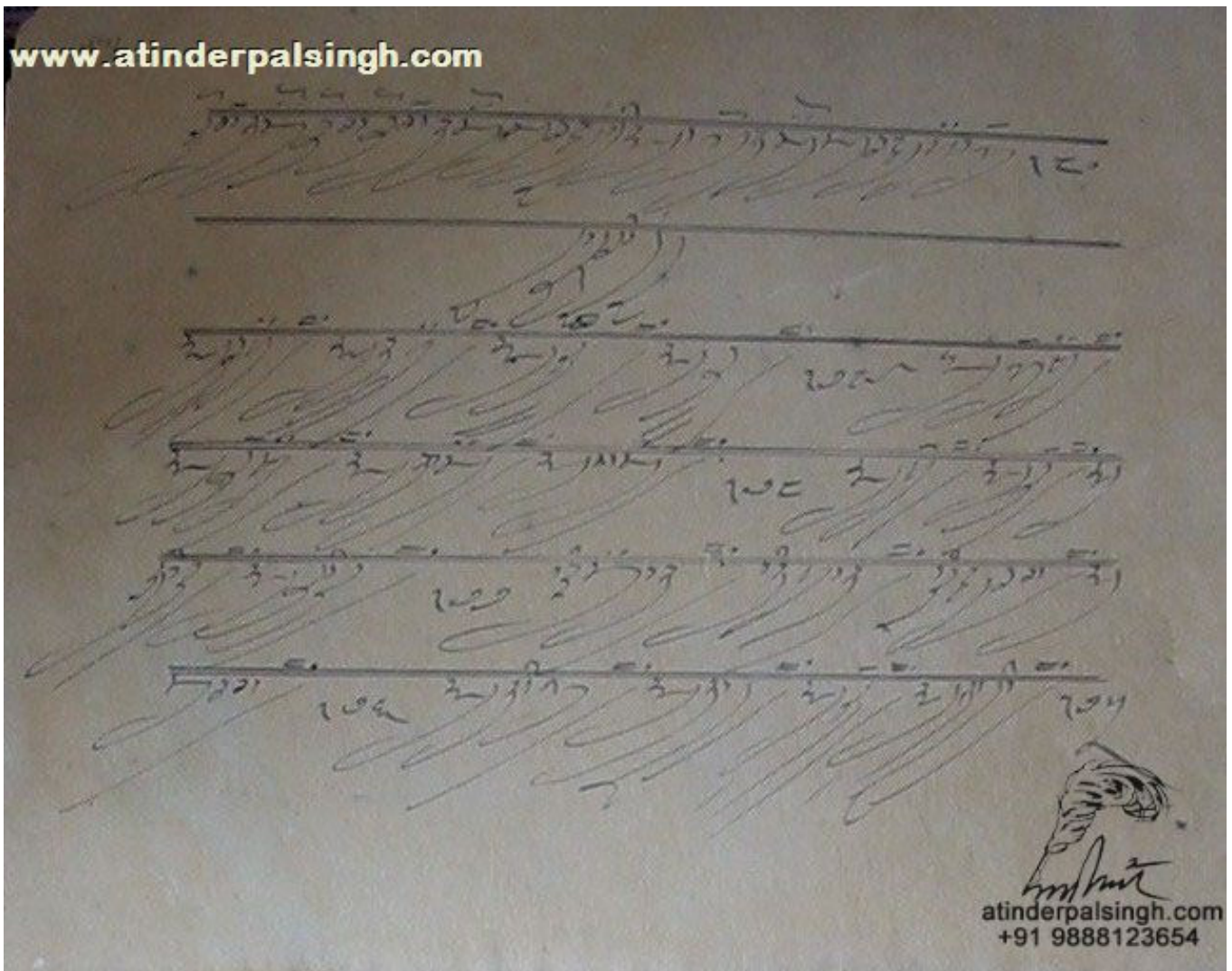
ਛੰਦ 168-169-170-171-172-173-174

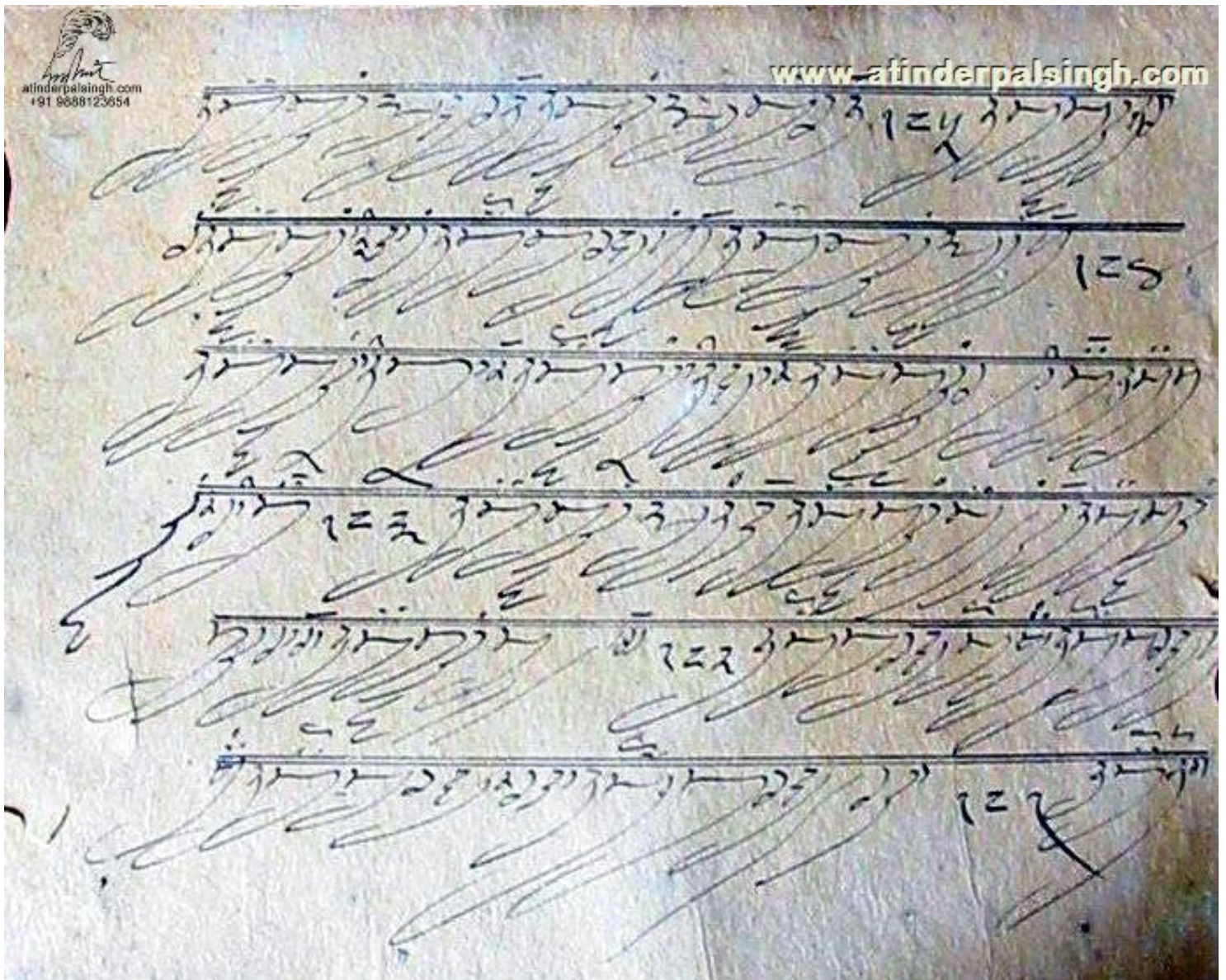
www.atinderpalsingh.com

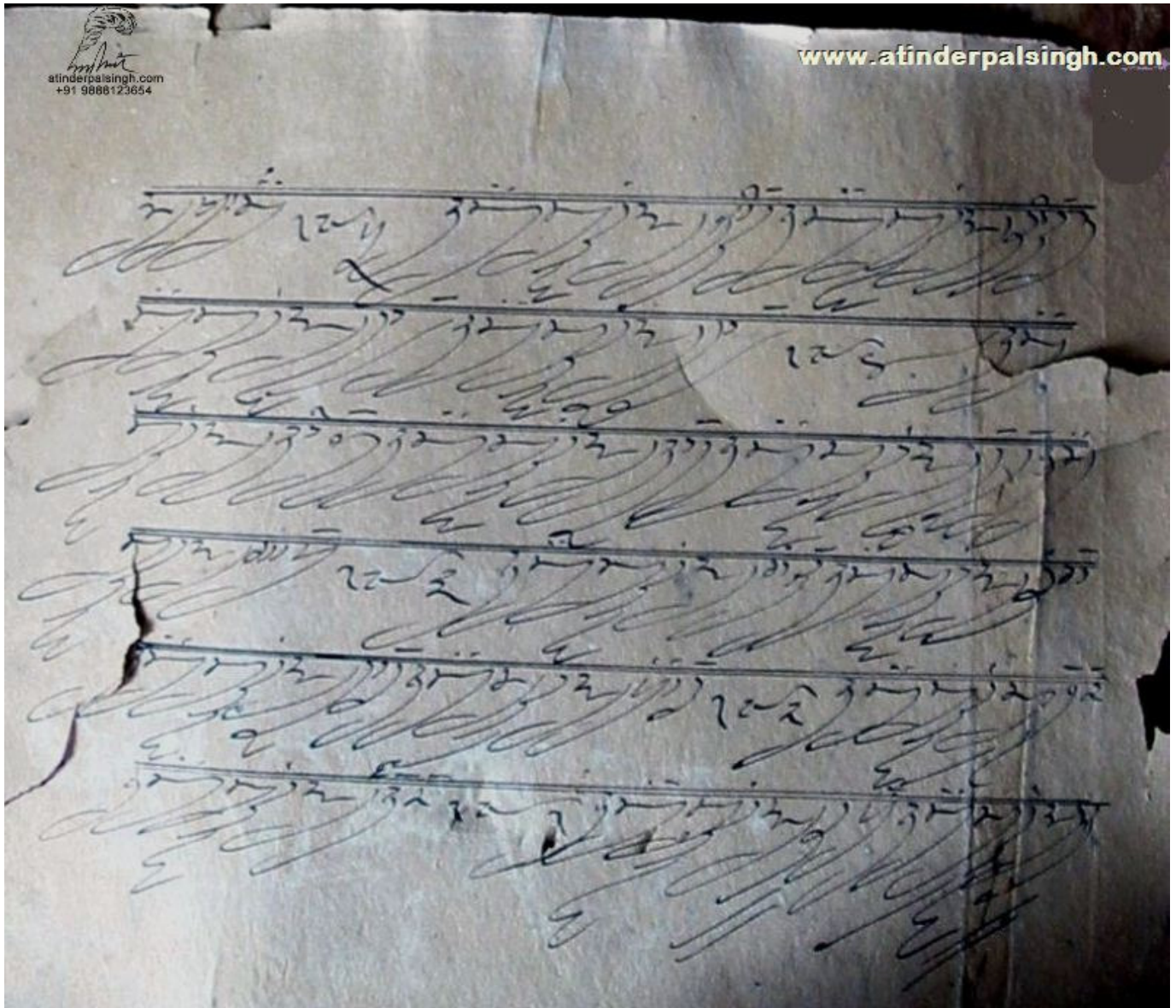
168 169 170 171 172 173 174

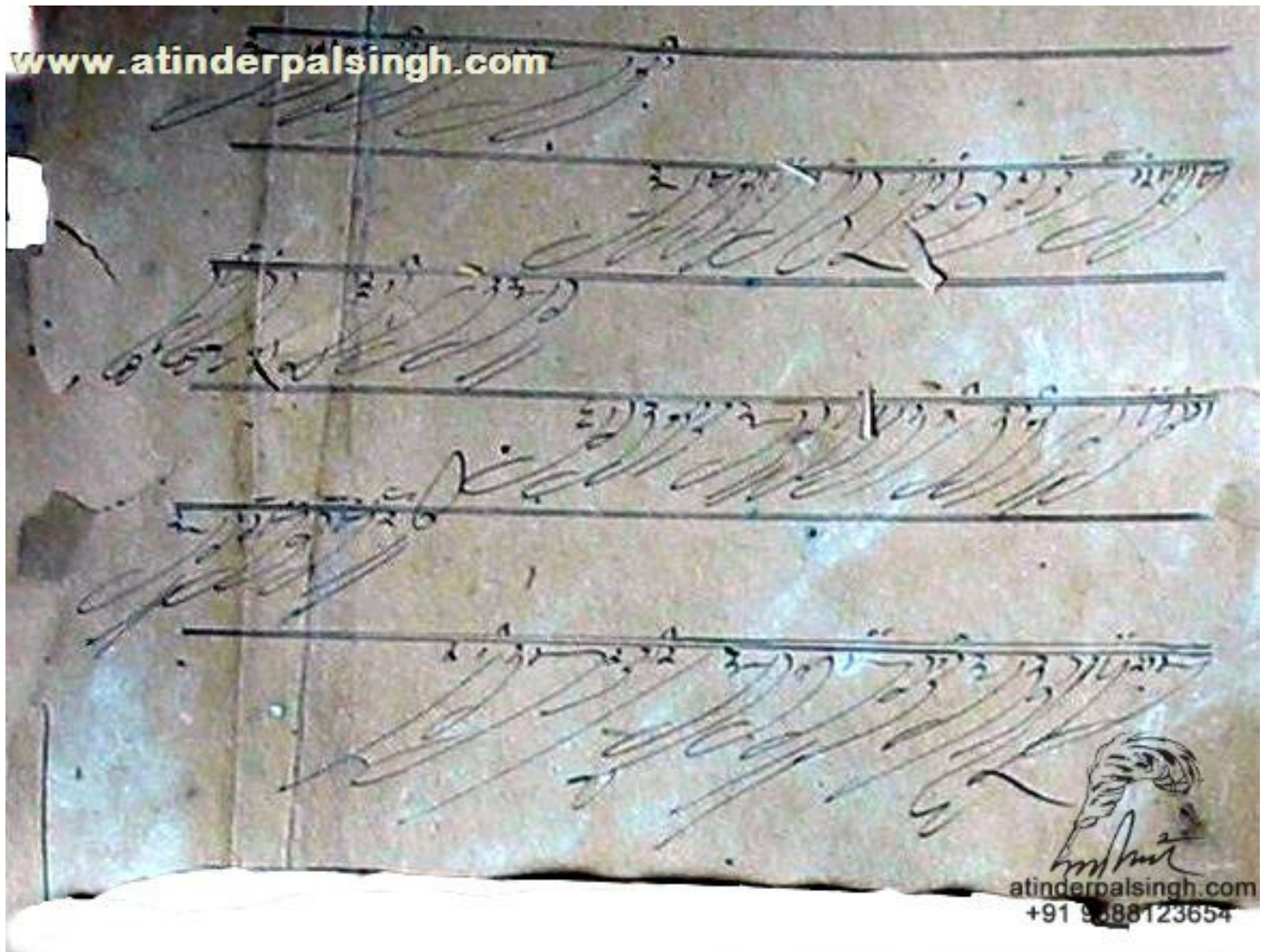
atinderpalsingh.com
+91 9888123654

www.atinderpalsingh.com

ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ

atinderpalsingh.com

+91 9888123654

ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਪੀ.

‘ਜਪੁ ਘਰ’ ਸਿੱਖ ਆਰਕਾਈਵ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ
ਭਾਦਸੋਂ ਰੋਡ, ਪਿੰਡ ਜੱਸੋਵਾਲ, ਡਾਕ ਘਰ ਸਿੱਧੂਵਾਲ
ਪਟਿਆਲਾ 147006